

Norsk psykologforening,
Fagetisk råd
Postboks 419 Sentrum
N-0103 OSLO

Psykolog

Klager

FER sak: 10/18K

Dato: 28.08.18

**VEDR.: FAGETISK KLAGESAK
KLAGER:**

INNKLAGET PSYKOLOG:

Norsk psykologforening (NPF), Fagetisk råd (FER) mottok klagen 03.04.18 og sluttbehandlet klagen i sitt møte 27.08.18.

Bakgrunn for klagen

Klagen går på at innklagede psykolog har brutt «Ethiske prinsipper for nordiske psykologer» (EPNP) i forbindelse med oppdrag utført som sakkyndig psykolog etter barnelovens §61. nr.3. Hun var oppnevnt sammen med en annen psykolog som også var oppnevnt etter §61. nr.1. Klagen er skrevet av advokat på vegne av mor i den aktuelle saken. Vedlagt klagen er e-post fra innklaget psykolog til fars advokat datert 07.12.16 og e-post fra ny sakkyndig psykolog til mors advokat datert 06.10.17.

Saken ble behandlet av rådets faste medlemmer.

Vedtak: 5.1.1.3 Brudd på de fagetiske prinsippene er godtgjort. Innklaget psykolog gis kollegial veiledning.

Begrunnelsen for FERs vedtak er beskrevet nedenfor.

Den fagetiske klageprosessen har som sitt viktigste formål å bidra til at den innklagede psykologen kan foreta en fagetisk refleksjon over de punktene som FER påpeker i psykologens arbeid og eventuelt endre sin praksis slik at denne er i overensstemmelse med EPNP. Det er ønskelig at denne prosessen kan vise at klager er respektert.

Saksgang

03.04.18 FER mottok brev fra klager med klage på Psykologforeningens medlem xx
23.04.18 FER vurderte henvendelsen i møte og vedtok å utrede saken som en fagetisk klagesak.

Norsk Psykologforening, Kirkegata 2, Postboks 419 Sentrum, N-0103 Oslo
Org.nr. 970 168 419. Tlf. +47 23 10 31 30. Telefaks +47 22 42 42 92. E-post: npfpost@psykologforeningen.no
Bankgiro nr. 8380.08.71932. www.psykologforeningen.no

24.04.18	Innklaget psykolog ble tilskrevet med anmodning om innen fire uker å redegjøre for klagen under henvisning til spesielle punkter i «Ethiske prinsipper for nordiske psykologer» (EPNP).
04.05.18	FER mottok redegjørelse fra innklagede psykolog datert 30.04.18.
04.05.18	Redegjørelsen ble sendt til klager med anmodning om innen to uker å kommentere innklagedes redegjørelse.
06.06.18	FER mottok kommentar fra klager datert 01.06.18.
11.06.18	Kommentar fra klager ble sendt innklagede psykolog med to ukers frist til å komme med sluttkommentarer.
27.06.18	FER mottok sluttkommentar fra innklagede psykolog datert 22.06.18.
27.06.18	Innklagedes sluttkommentarer ble sendt til klager til orientering.
27.08.18	FER sluttbehandlet saken.

Oppsummering av tilsendt dokumentasjon

i) Klagers brev til FER

Ifølge klagen avga innklaget psykolog sammen med annen psykolog to sakkyndige rapporter i saken datert 12.01.15 og 11.05.15. I juni -15 skal det ha blitt inngått forlik og ingen av de sakkyndige skal ha hatt oppdrag i saken etter dette. I klagen fremgår det at far brakte ny stevning for tingretten i november -17 og det ble oppnevnt ny sakkyndig i saken. Mor i saken skal ikke ha ønsket de tidligere sakkyndige da hun ikke hadde tillit til dem som psykologer etter deres arbeid i saken frem til juni -15. Ifølge klagen skal fars advokat ha hatt kontakt med innklaget psykolog per e-post 07.12.16. E-posten lå vedlagt klagen. Innklaget psykolog skal ha møtt som vitne til saksforberedende møte i tingretten 07.12.16.

Slik FER forsto klagen kunne den sammenfattes i følgende punkter:

1. Psykologen skal ifølge klager ha brutt EPNP i e-post til far datert 07.12.16 da hun der hadde begått brudd på konfidensialitet og taushetsplikt samt etisk bevissthet overfor mor. I e-posten skriver psykologen følgende: «Et annet forhold som er fremtredende i denne saken er at mor og andre (barnehagen) knytter samværene til barnets fungering og symptomer». Klager påpekte at barnet begynte i barnehagen i september -16, noe som var etter at psykologen var oppnevnt som sakkyndig i saken frem til rettsforliket i juni -15. Klager viste til at psykologen benyttet opplysninger som mor ikke hadde samtykket til at hun skulle få, noe som klager mente var brudd på taushetsplikten. Ifølge klager var det ikke kjent hvordan psykologen hadde fått kjennskap til denne informasjonen. I klagen påpektes det at når mor ikke hadde samtykket til at psykologen skulle få informasjon om barnet eller saken, utgjorde det et brudd på lovbestemt taushetsplikt at psykologen ga sine vurderinger om jenta og innehadde opplysninger som mor ikke hadde samtykket til at hun skulle få.
2. Klager skrev at det utgjør et brudd på de krav som må stilles til psykologen sin etiske bevissthet når hun skriver om daværende rettsoppnevnte sakkyndige: «*Jeg håper saken kan få sin avgjørelse nå, men må si jeg er usikker på hva xx (navn på ny sakkyndig psykolog) kan bringe til torgs*».
3. Ifølge klagen skal vitner utenfor rettssalen ha hørt at psykologen utalte at hun til sakens daværende sakkyndige uttalte om mor at «*Hun har en personlighetsforstyrrelse, hun er ikke riktig klok*». Vedlagt lå uttalelse fra daværende sakkyndige som bekrefter dette. Klager skrev at dette utgjør et brudd på mors rett til respekt for sine rettigheter og verdighet, og måtte anses som et brudd på kravene til psykologen sin etiske bevissthet. Ifølge klager skal psykologen ikke ha vært tilstede under mor sin partsforklaring og ikke vært tilstede utover sin egen vitneforklaring.

Klager påpekte at psykologen således ikke hadde møtt mor siden juni -15. I vedlagt uttalelse fra ny sakkyndig oppnevnt i saken skal psykologen ikke ha gjort en utredning av om mor hadde en personlighetsforstyrrelse da hun var oppnevnt i saken. Klager skrev at dette aldri var et tema under saken i tingretten eller i lagmannsretten. Ifølge klager tolket mor uttalelsen som et forsøk på å påvirke rettsoppnevnt sakkyndig i hennes vurderinger av mor. Klager påpekte at dette var et grovt overtramp og et klart brudd på de fagetiske retningslinjene for psykologer og opplevdes svært krenkende for mor.

4. Avslutningsvis ble det påpekt i klagen at mor i saken var av den oppfatning at det forelå svakheter ved de to sakkyndige rapportene som psykologen innga sammen med annen sakkyndig. Mor skal ha opplevd at de to sakkyndige tidlig la fars versjon til grunn uten at de foretok noen grundige undersøkelser av mors oppfatninger. De skal, ifølge klagen, ha innhentet svært få komparenter, selv om mandatet til rapport 2 inneholdt innhenting av barnevernets dokumenter, ble dette ikke gjort. Ifølge klagen skal barnevernet ha vurdert saken annerledes enn de sakkyndige, bl.a. skal de ha lagt mors versjon til grunn. Ifølge klagen var mor av den oppfatning at psykologen aldri evnet å vurdere saken fra flere perspektiv, men tok fars side.

ii) Relevante punkter i «Ethiske prinsipper for nordiske psykologer» (EPNP)

FER vurderte henvendelsen fra klager i møte 23.04.18 og vedtok å utrede saken som en fagetisk klagesak med henvisning til følgende punkter i EPNP:

II.1 Respekt for personens rettigheter og verdighet

Psykologen viser respekt for og arbeider for å fremme utviklingen av hvert menneskes rettigheter, verdighet og integritet. Han/hun respekterer individets rett til privatliv, konfidensialitet, selvbestemmelse og autonomi, i samsvar med psykologens øvrige profesjonelle forpliktelser og med loven.

Respekt

Psykologen viser respekt for individets grunnleggende rettigheter, verdighet og integritet, og tilstreber å unngå at hans/hennes kunnskap anvendes på en måte som krenker, utnytter eller undertrykker individer. Psykologen er oppmerksom på og respekterer den kunnskap, innsikt, erfaring og ekspertise som klienter, relevante tredje parter og allmennheten har og respekterer kollegers og andre yrkesgruppers særlige kompetanse, forpliktelser og ansvar.

Psykologen er oppmerksom på individuelle, rollemessige og kulturelle ulikheter basert på funksjonsnivå, kjønn, seksuell orientering, etnisk og nasjonal opprinnelse og tilhørighet, alder, religion, språk og sosioøkonomisk status, og på de begrensningene som ligger i egne kulturelle, klassemessige og kjønnsmessige forutsetninger.

Konfidensialitet og taushetsplikt

Psykologen respekterer individets rett til konfidensialitet gjennom å iakttas taushet om det som han/hun får rede på om klienter og andre under utøvelsen av yrket. Unntak fra taushetsplikten gjøres dersom det foreligger åpenbar fare for klienten eller andre. Psykologen kan også i henhold til loven være forpliktet til å gi fra seg opplysninger, og informerer derfor klienten om de begrensningene i taushetsplikten som følger av loven

Informert samtykke og valgfrihet

Psykologen gjør informert samtykke mulig gjennom å informere klienten om planlagte tiltak, og drøfter kontinuerlig sine handlinger og de sannsynlige følgene av disse, slik at klienten har et grunnlag for å velge om han/hun vil delta eller ikke.

Hvis en klient er mindreårig eller underlagt verge/formynder, innhentes informert samtykke under tilbørlig hensyntagen til de berørte personers selvstendighet.

Selvbestemmelse

Psykologen sørger for å ivareta maksimal autonomi og selvbestemmelse for klienten, inkludert retten til å gå inn i og til å avslutte den profesjonelle relasjonen. I arbeid med barn, personer underlagt lovhjemlet tvang eller i pressede akutte situasjoner kan, under hensyntagen til gjeldende lovgivning, frivillighetsprinsippet fravikes, men en samarbeidsrelasjon tilstrebes også her.

Under hovedpunktet Respekt ba FER psykologen redegjøre for grunnlaget for uttalelser vedrørende mor og barn i e-post datert 07.12.16, og reflektere over å komme med uttalelser om klager til dennes tidligere motpart i saken, jf. klagepunkt 1. Under hovedpunktet Respekt, ba FER psykologen om å redegjøre for grunnlaget for at hun valgte å referere til ny sakkyndig på den måten som hun gjorde i e-post datert 07.12.16, jf. klagepunkt 2. FER ba henne også reflektere over konsekvensene dette ville kunne ha for arbeidet i saken for ny sakkyndig psykolog og partenes tillit til dette. Under dette punktet ba FER henne også reflektere over hvilke konsekvenser det ville kunne få at hun skal ha kommet med følgende uttalelse vedrørende mor: «*Hun har en personlighetsforstyrrelse, hun er ikke riktig klok*», jf. klagepunkt 3.

II.2 Kompetanse

Psykologen bestreber seg på å utvikle og opprettholde høy faglig kompetanse i sitt arbeide. Psykologen tilstreber bevissthet om sine faglige og menneskelige sterke og svake sider, slik at han/hun realistisk kan vurdere med hvilken kompetanse han/hun kan påta seg oppgaver. Psykologen påtar seg kun de oppgaver, tilbyr kun de tjenester og bruker kun de metoder han/hun er kvalifisert til gjennom utdanning, trening og erfaring.

Etisk bevissthet

En forutsetning for en høy faglig kompetanse er at psykologen er oppmerksom på de fagetsiske prinsippene, og integrerer etiske vurderinger i sin profesjonelle praksis.

Kompetanse og kompetanseutvikling

Psykologen arbeider i overensstemmelse med vitenskapelige prinsipper og underbygget erfaring og ivaretar en kontinuerlig profesjonell utvikling. Psykologen skaffer seg kunnskap om den vitenskapelige og yrkesmessige utviklingen innenfor sitt arbeidsområde.

Kompetansebegrensninger

Psykologen praktiserer innenfor de grensene for sin kompetanse som følger av utdanning, trening, erfaring og personlig styrke og begrensning, og søker profesjonell hjelp og støtte i vanskelige situasjoner.

Metodebegrensninger

Psykologen er oppmerksom på de begrensningene som ligger i metoder og framgangsmåter og de begrensningene som ut fra dette må legges på de konklusjonene som kan trekkes.

Psykologen viser spesiell varsomhet når han/hun anvender metoder, hjelpemidler og teknikker som ennå befinner seg på utprøvningsstadiet og som ikke tilfredsstillende vanlige metodekrav, eller som psykologen ennå ikke behersker fullt ut.

Begrensninger i rammebetingelsene

Psykologen er oppmerksom på hvordan samfunnsmessige og arbeidsmessige betingelser kan fremme eller hemme hensiktsmessig bruk av hans/hennes kompetanse og metoder.

Under hovedpunktet Kompetanse, ba FER psykologen redegjøre for hvilket grunnlag hun hadde til å komme med uttalelsen vedrørende mors psykiske helse, jf. klagepunkt 3. Under dette punktet ba FER henne også reflektere rundt at mor hadde opplevd at arbeidet som hadde blitt gjort hadde flere svakheter. Dersom det stemte at det var en del av mandatet å innhente

barnevernets dokumenter i rapport 2, ba FER psykologen redegjøre for grunnlaget for at dette ikke ble gjort, og reflektere over hvilke konsekvenser dette ville kunne få i den aktuelle saken, jf. klagepunkt 4.

Av klagen fremgikk det at psykologen hadde brukt e-post til formidling av opplysninger og vurderinger i saken. FER ba henne reflektere over mulige konsekvenser av å bruke et usikkert medium til formidling av denne type informasjon.

iii) Innklagedes redegjørelse.

I sin redegjørelse refererer psykologen til de oppsummerte punktene.

1. Psykologen opplyser om at hun ble innkalt som vitne i barnefordelingssaken utover tiden hun var sakkyndig i 2015. Ifølge psykologen ble hun bedt av fars advokat om å kommentere på noen forhold rundt denne saken slik det fremgår i hennes e-post datert 07.12.16. Hun opplyser om at informasjon om relevante forhold knyttet til barnet ble formidlet via fars advokat og at far under hele rettsprosessen har hatt foreldreansvar. Hun skriver at e-posten ble lagt ved i den videre rettslige behandlingen av denne saken og at den har vært gjenstand for fremlegg og kontradiksjon i to rettsprosesser, hvis hun husker riktig. Ifølge psykologen kan hun ikke se at denne e-posten har overtrådt noen taushetsplikt, og dette skal heller ikke har blitt kommentert som brudd på taushetsplikten i rettsbehandlingen slik hun husker det.
2. Vedrørende formuleringen «bringe til torgs», svarer psykologen at hun er enig i at dette ble uheldig og kunne oppfattes som nedlatende, noe hun beklager. Hun skriver at dette har vært berørt og påpekt i to rettsrunder i denne saken der hun også har beklaget formuleringen.
3. Psykologen skriver at hun kom med en uheldig bemerkning utenfor rettsaken direkte rettet til ny sakkyndig i saken. Hun skriver at hun imidlertid kun sa «pf» til den sakkyndige og fikk det hun oppfattet som et bekræftende smil tilbake. Ifølge psykologen har også denne tildragelsen vært oppe til ordskifte i to rettsrunder i denne saken og hun mener at hun har beklaget det hele. Hun viser til at både hun og den andre sakkyndige i saken i alle rettsrunder de har vitnet i denne saken, har understreket at de ikke har utredet mor ift. personlighetsforstyrrelse. Ifølge psykologen har de imidlertid sammen vurdert og frembrakt for retten at det er noe ved mors personlighet som har bidratt til kompleksiteten og manglende samarbeid mellom foreldrene i denne saken. Hun skriver at det aldri har vært stilt noe diagnose på noen av foreldrene i denne saken og at det heller ikke har vært de sakkyndiges mandat.
4. Under dette punktet opplyser psykologen om at de sakkyndige rapportene som hun har utarbeidet med kollega har vært grundig behandlet i flere rettsinstanser. Hun skriver at det har vært omfattende vitneførsel og det har blitt stilt kritiske spørsmål til at hun ikke har innhentet informasjon fra barnevernet i saken. Ifølge psykologen ble dette etter hennes vurdering grundig behandlet i retten. Hun viser til at retten fikk tilstrekkelig innsyn i barnevernets betraktninger i saken slik at samfunnsoppdraget knyttet til å sikre at retten ble opplyst godt i saken samlet sett ble ivarettatt.

Avslutningsvis påpeker psykologen at klagen til FER kom kort tid etter at far i siste rettsbehandling i lagmannsretten ble tilkjent samvær med sitt barn mot mors ønske og ny sakkyndige sin anbefaling. Hun viser til at saken har vært til utallige behandlinger i rettsapparatet og at en ikke kan se bort fra at en vurdering/konklusjon hos FER vil kunne påvirke ytterligere rettsprosesser. Hun skriver at hun ikke har noen synspunkt på rettspraksis her, men vil gjøre Psykologforeningen oppmerksom på at en slik klage også kan ha en funksjon i en svært betent sak.

iv) Klagers kommentarer på innklagedes redegjørelse.

Som svar på redegjørelsen viser klager til at psykologen erkjenner de faktiske forhold som hun er innklaget for når det gjelder punkt 1-3. Når det gjelder punkt 4, så skriver klager at hun ikke svarer direkte på om barnevernets dokumenter ble innhentet. Ifølge klager har hun imidlertid avkreftet at hun har innhentet barnevernsdokumentene. Klager viser til at det i det utvidede mandatet fra retten ble spesifisert at barnevernets dokumenter skulle innhentes: «*De sakkyndige innhenter barnevernsdokumentene*». Mandatet ligger vedlagt. Klager skriver at det at disse dokumentene ikke ble innhentet, medfører at det ikke ble utført et arbeid i saken som er tilfredsstillende etter kravene til EPNP. Klager påpeker at det at psykologen vitnet i en etterfølgende sak, ikke har betydning for denne vurderingen, da feilen ble begått i en annen sak.

v) Sluttkommentarer fra innklagede

I sine sluttkommentarer skriver psykologen at hun ikke kan se at det er dokumentert at retten, som var deres oppdragsgiver, har klaget over arbeidet som den gangen ble utført. Hun understreker at deres sakkyndighetsarbeid ble avsluttet mens de var tilstede under rettsbehandlingen og fullførte muntlig sine vurderinger.

Psykologen påpeker igjen at saken har vært til utallige behandlinger i rettsapparatet og at en ikke kan se bort fra at vurderinger/konklusjon hos FER vil kunne påvirke ytterligere rettsprosesser.

FERs vurdering og konklusjon

Punkt 1 omhandler at psykologen har uttalt seg om barnet i mailkorrespondanse etter at arbeidet i saken ble avsluttet. FER kan ikke se at psykologen bryter taushetsplikten når hun blir bedt om å kommentere på noen forhold rundt saken fra fars advokat. FER savner imidlertid en etisk refleksjon fra innklaget psykolog over hvilke konsekvenser det kunne få for de involverte partene at hun valgte å uttale seg i saken til en av partene etter at hennes arbeid i saken var avsluttet, men hvor barnefordelingssaken fortsatt ikke var løst. FER savner også en refleksjon fra psykologen på det rollebytte hun foretar når hun velger å uttale seg om informasjon gitt av en part i saken.

Vedrørende punkt 2 som omhandler omtale av ny sakkyndig psykolog, anser FER det som viktig at psykologer er seg bevisst sin omtale av kollegaer, også i saker hvor man kan være faglig uenig. Ut fra innsendt dokumentasjon fremstår den aktuelle saken som svært krevende for de involverte parter. Det er da viktig at foreldrene kan ha tillit til dem som retten har utnevnt til å gjøre et arbeid i saken. Psykologen er enig i at uttalelsen hun har kommet med er uheldig og beklager formuleringen. FER er enig i at formuleringen er uheldig, og anser EPNP som brutt på dette punktet.

Vedrørende punkt 3 som omhandler uttalelser vedr. mor, beklager psykologen bemerkningen hun har kommet med og påpeker at hun også har beklaget dette i retten. Ifølge psykologen har hun og kollega som vitne i retten understreket at de ikke har utredet mor for personlighetsforstyrrelse. FER anser uttalelsen som psykologen har kommet med som kritikkverdigg, da uttalelsen slik den gjengis av klager er lite faglig og innklaget ikke har hatt tilstrekkelig grunnlag for å komme med uttalelsen. Selv om psykologen har beklaget denne, anser FER at EPNP er brutt på dette punktet.

Vedrørende punktet som omhandler partiskhet, har FER ikke lest rapporten og kan således ikke ta stilling til dette. FER hverken skal eller kan gjennomgå utredninger med tanke på å

vurdere faglig holdbarhet, eller beslutte hvorvidt en rapport skal kjennes ugyldig eller ikke. FER sitt mandat er å bidra til en vurdering av hvorvidt aktuell psykolog har gjennomført et arbeid som tilfredsstillende kravene i EPNP. I klagen fremkommer det imidlertid at innklaget psykolog unnlot å innhente dokumenter fra barnevernet selv om dette inngikk som en del av mandatet for rapport nr. 2. Selv om innklaget skriver at retten fikk tilstrekkelig innsyn i barnevernets betraktninger i saken, slik at samfunnsoppdraget knyttet til å sikre at retten ble opplyst godt i saken ble samlet sett ivarettatt, stiller FER spørsmål ved denne vurderingen. Den sakkyndiges oppgave er å svare på mandatet slik dette er gitt, ved å unnlate å gjøre dette, anser FER at EPNP er brutt.

I den aktuelle saken har det av klagen fremkommet at e-post har blitt brukt i formidling av opplysninger og vurderinger i saken. E-post er ikke et sikkert medium for utveksling av sensitiv informasjon. FER ba psykologen i åpningsbrevet om å reflektere over mulige konsekvenser av å bruke et usikkert medium til formidling av denne type informasjon, men uten at dette har blitt gjort. FER ønsker å gjøre oppmerksom på at bruk av e-post gir risiko for at sensitiv informasjon kommer på avveie, og dette vil kunne være brudd på de etiske prinsippene om konfidensialitet.

Psykologen formidler at en vurdering/konklusjon hos FER vil kunne påvirke ytterligere rettsprosesser i aktuell sak. FER vil understreke at følgende vedtak omhandler etiske sider ved innklagedes arbeid og ikke tar stilling til riktigheten av rapportens konklusjoner eller de rettslige vedtakene i saken.

Vedtak: 5.1.1.3 Brudd på de fagetiske prinsippene er godtgjort. Innklaget psykolog gis kollegial veiledning.

Dette brevet er å regne som kollegial veiledning.

Vedtaket fattet av Fagetisk råd kan ankes til Psykologforeningens Ankeutvalg for fagetiske klagesaker. Jmfør punkt 4.2.4 som kommer inn under saksgang og saksbehandling, påligger det den ankende part å begrunne hvilke(t) punkt(er) i Fagetisk råds konklusjon det ankes på. Anken sendes Norsk psykologforening sammen med Fagetisk råd sin konklusjon og øvrige dokumenter i saken. En anke må være fremmet innen 3 måneder etter at fagetisk råd sin konklusjon er avgitt.

Med hilsen
Fagetisk råd
Norsk psykologforening
Svanhild Mellingen, leder

for leder, Ingvild Aubert, sekretær FER

Kopi: Sentralstyret i Psykologforeningen, v/president Tor Levin Hofgaard